

Załącznik do Uchwały Nr XIII/77/2011
Rady Miejskiej Ostrzeszów
z dnia 29 września 2011 roku
w sprawie przyjęcia
Miejsko-Gminnego Programu
Przeciwdziałania Przemocy
w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2011-2020

MIEJSKO-GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011– 2020

Opracował:
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
w Ostrzeszowie
wrzesień 2011r.

Spis treści

Wstęp	3
I. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.....	4
II. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W POLSCE.....	13
III. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW.....	21
IV. ŚRODOWISKOWE ZASOBY MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW, MOCNE I SŁABE STRONY, SZANSE I ZAGROŻENIA.....	27
V. CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE, ZADANIA PROGRAMU, OCZEKIWANE EFEKTY, ODBIORCY I REALIZATORZY PROGRAMU.....	30
VI. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI ROGRAMU.....	36
VII. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU	36
VIII. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	37
IX. EWALUACJA ROGRAMU	44
X. FINANSOWANIE PROGRAMU	45

Wstęp

Przemoc domowa jest powszechnym zjawiskiem i zarazem najczęstszą formą agresji interpersonalnej. Przemoc w rodzinie należy zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała ona od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiono niewiele. W Polsce dostrzeżono to zjawisko i zaczęto je traktować jako problem społeczny w latach 90-tych. Przemoc w rodzinie można rozpatrywać z perspektywy moralnej, społecznej, ekonomicznej, prawnej i psychologicznej. Wymaga to szczegółowego opracowania diagnozy dla każdego z czynników oraz określenia kierunków rozwiązywania poszczególnych problemów. Pojedyncza instytucja nie jest w stanie wypracować skutecznych metod rozwiązywania poszczególnych problemów przemocy w rodzinie. Pomoc dla rodzin zagrożonych przemocą wymaga ukierunkowanych działań i dotyczy wszystkich jej członków tak samo ofiar, jak i sprawców. Dla zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy należy podejmować wspólne działania wszystkich instytucji pracujących z rodziną. Interdyscyplinarność pracy z rodziną wymaga wykorzystania wszystkich dostępnych narzędzi, uprawnień, kompetencji, możliwości i procedur. Nieodzowna jest więc ścisła współpraca różnych instytucji, określenie wspólnego celu, łączenie działań oraz przewidywanie wspólnego efektu. Działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie nadano ramy prawne, podnoszące tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jako podstawowy dokument w tym zakresie nie tylko definiuje przemoc ale też reguluje podział zadań administracji rządowej i samorządowej. Zadaniem gminy w tym zakresie jest stworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Z uwagi na powyższe oraz w odpowiedzi na potrzeby mieszkańców naszej Gminy opracowano Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów na lata 2011-2020. Program zawiera podstawy prawne, definiuje zjawisko przemocy w rodzinie, przedstawia panujące na ten temat mity i stereotypy naszego społeczeństwa, ukazując skalę przemocy w rodzinie w odniesieniu do naszego kraju oraz Miasta i Gminy Ostrzeszów, precyzuje cele, wskaźniki do ich osiągnięcia, wymienia realizatorów i adresatów oraz źródła finansowania.

CZ. I CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Definicja i rodzaje przemocy w rodzinie

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, pod pojęciem tym rozumie się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny. Przemoc prowadzi do narażenia członków rodziny na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powoduje szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołuje cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc to nie tylko czynna, celowa i bezpośrednia agresja czyli przemoc fizyczna, to także „zaniechanie”, unikanie zajęcia aktywnego stanowiska wobec osoby stosującej przemoc czynną, to postawa bierności, która nie chroni krzywdzonej osoby i tym samym zezwala na stosowanie przemocy, mowa tu o przemocy biernej.

Przemoc domowa ma różne formy, jednak każda z nich charakteryzuje się tym, że jest intencjonalna, podczas aktu przemocy zachwiana jest równowaga sił między sprawcą a ofiarą, narusza prawa i dobra osobiste ofiary, powoduje cierpienie i ból.

Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej.

- Z punktu widzenia **prawa** przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany artykuł 207 kodeksu karnego, który dotyczy znęcania się fizycznego lub moralnego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 5 lat.
- Perspektywa **moralna** pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego i jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania.
- **Psychologiczne** spojrzenie na przemoc domową zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą a ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwalaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu.

- Z perspektywy **społecznej** widać czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy, które zostaną przedstawione odrębnie, jednak w rzeczywistości często współwystępują:

Formy przemocy:

- **Przemoc fizyczna:** w brutalny sposób narusza granice drugiego człowieka, łamie szacunek ofiary do samej siebie i innych, nie pozwala jej zbudować poczucia własnej wartości oraz zaufania do siebie i świata. Najczęstsze przejawy przemocy fizycznej to: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, powodowanie oparzeń, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie koniecznej pomocy, itp.
- **Przemoc psychiczna:** może mieć charakter werbalny, ale może też polegać na budowaniu określonej atmosfery (intrygi, manipulacje). Niszczenie słowem jak nazywa to Forward to znieważające napaści słowne ze strony sprawcy, którym często towarzyszy agresja fizyczna. Przejawy przemocy psychicznej to: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, stawianie nadmiernie wysokich wymagań, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, itp.
- **Przemoc seksualna, kazirodztwo:** do najczęstszych przejawów przemocy seksualnej zaliczamy: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi i sadystyczne formy współżycia seksualnego, krytyka zachowań seksualnych, itp. W przypadku dzieci częściej używa się określenia dziecko wykorzystywane seksualnie. W Polsce ten wiek określono na 15 lat. Oznacza to, że każdy kontakt o charakterze seksualnym osoby dorosłej z osobą poniżej 15 roku życia jest wykorzystywaniem seksualnym, nawet jeśli dziecko wyraziło zgodę na kontakt seksualny.

- **Przemoc ekonomiczna i zaniedbywanie to:** odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspakajanie materialnych potrzeb rodziny, brak opieki i uniemożliwianie zaspakajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną) itp.

Zjawisko przemocy można rozpatrywać biorąc pod uwagę jej czynny i bierny aspekt.

Przemoc czynna stanowi bezpośrednie naruszenie granic zewnętrznych ofiary. Fizyczne znęcanie się przybiera najróżniejsze formy. Agresja fizyczna, poprzez uszkodzenie ciała, może być bezpośrednim zagrożeniem dla zdrowia i życia.

Przemoc bierna ma miejsce wtedy, gdy drugi rodzic zgadza się na przemoc w swoim domu (np. udaje, że tego nie widzi). Tyran pasywny, który nie broni dziecka przed agresywnym współmałżonkiem, sam staje się współuczestnikiem przemocy.

W roku 1999 K. Browne i M. Herbert przedstawili wnikliwą klasyfikację form przemocy w rodzinie.

Obrazuje ją poniższa tabela.

Tabela 1. Klasyfikacja form przemocy w rodzinie według K. Browna i M. Herberta

	Przemoc fizyczna	Przemoc psychiczna	Przemoc seksualna
Aktywne nadużycia	Obrażenia, które nie są skutkiem wypadku zniewolenie z użyciem siły i uwięzienie	Poniżanie, nadużycia emocjonalne, pozbawianie środków materialnych	Kazirodztwo, napad, gwałt
Bierne zaniedbania	Brak opieki zdrowotnej, fizyczne zaniedbanie	Nieokazywanie uczuć, lekceważenie emocjonalne lekceważenie potrzeb materialnych	Brak należytej opieki, prostytucja

Przemoc domowa miewa różną temperaturę, może być gorąca i chłodna. U podstaw gorącej **przemocy** znajdujemy furję, czyli dynamiczne i naładowane gniewem zjawisko pęknięcia tamy emocjonalnej, uruchamiające agresywne zachowanie. Furia jest wybuchem skumulowanych i niemożliwych do powstrzymania uczuć złości lub wściekłości.

Furia najczęściej rozładowuje się w aktach bezpośredniej agresji fizycznej i psychicznej. Towarzyszy jej pragnienie wywołania cierpienia i spowodowania jakichś szkód. Gorąca przemoc może powodować negatywne i intensywne przeżycia związane z frustracją, z zablokowaniem jakichś dążeń, z niespełnianiem pragnień i oczekiwań.

Pojawia się agresywna reakcja na stres, która nie zostaje powstrzymana i kieruje się przeciw członkowi rodziny. Istotnym czynnikiem bywa przekonanie sprawcy o niezdolności ofiary do obrony i poczucie własnej bezkarności. Słabość ofiary wynika z przewagi fizycznej sprawcy lub okoliczności, w których sprawca uzyskuje władzę psychiczną.

Przemoc chłodna wydaje się być znacznie spokojniejsza, choć czasem jest to spokój pozorny, skrywający silne emocje, ale skutecznie tłumione i kontrolowane. Polega na realizowaniu przez sprawcę specyficznego scenariusza zapisanego w jego umyśle, a czasem również w obyczajach i środowiskowej kulturze. Człowiek realizujący taki scenariusz przemocy, zmierzając do jakiegoś celu jest gotowy do wtargnięcia na wewnętrzne terytorium psychiczne swego dziecka lub współmałżonka. Znajduje dlatego usprawiedliwienie nawet wtedy, gdy jest świadomy cierpienia, które spowodował. Jednym ze szczególnie ważnych źródeł przemocy jest skrywane i dotkliwe poczucie niemocy, impotencji fizycznej lub psychicznej, które sprawca stara się zagłuszyć, a czasem zanegować poprzez akty przemocy. Niejednokrotnie sprawcy w ogóle nie podejmują próby kontrolowania swego gniewu, a nawet z premedytacją go potęgują. Czasem te próby są podejmowane, ale okazują się nieskuteczne na skutek zniekształcenia świadomości w trakcie rozwijającej się reakcji emocjonalnej oraz braku umiejętności samokontroli.

2. Przyczyny przemocy w rodzinie

Źródła przemocy:

Źródłem przemocy w rodzinie może być wiele przyczyn. Najczęściej wymienia się pięć podstawowych źródeł, które często mogą współistnieć ze sobą i wzajemnie ze sobą korelować. Są to czynniki:

- 1) **biologiczne:** impulsywny temperament, uszkodzenia Ośrodkowego Układu Nerwowego, urazy głowy, które utrudniają psychologiczną kontrolę nad zachowaniami;
- 2) **psychologiczne:** słaba kontrola emocji, wybuchy, eksplozje uczuć, frustracja, stres, deprawacja, zaburzenia osobowości, postawa lekceważąca wszystko i wszystkich, przekonanie o własnej mocy, poczucie wyższości nad innymi, zanik przeżywania wartości, współodczuwania, bycie świadkiem przemocy w dzieciństwie, doświadczanie jej;
- 3) **środowiskowe:** akceptowanie przemocy, przemoc to wzorzec utrwalony w życiu rodzin w otaczającym środowisku, przechodzący z pokolenia na pokolenie, niejako dziedzicznie;
- 4) **społeczno - kulturowe:** systemy rodzinne, wzorce kulturowe zezwalające na przemoc;
- 5) **substancje chemiczne** - alkohol, narkotyki: torują drogę do przemocy, osłabiają zdolność do samokontroli, stymulują i pobudzają do działania.

Przyczyny przemocy w rodzinie należy rozpatrywać z uwzględnieniem całego systemu stosunków panujących w rodzinie. Wśród najbardziej charakterystycznych cech rodzin, w których jest stosowana przemoc należy wymienić, brak umiejętności rozwiązywania konfliktów i utrzymywania dyscypliny oraz wysoki wskaźnik wrogich zachowań. Wpływ czynników stresogennych oraz warunków życia rodziny, zależy od panujących w niej relacji interpersonalnych. Na owych relacjach powinny koncentrować się wysiłki zmierzające do zapobiegania, leczenia i opanowania zjawiska przemocy w rodzinie.

3. Skutki przemocy w rodzinie

Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie to nie tylko ukazanie jej przyczyn, definicji oraz form występowania, ale również wskazanie na jej główne skutki. Do najczęstszych skutków stosowania przemocy w rodzinie zaliczyć należy skutki o charakterze indywidualnym, społecznym oraz ekonomicznym.

- **Skutki indywidualne**

Osoby uwięzione w przemoc, a więc ofiary przemocy oraz jej sprawcy, ponoszą skutki o charakterze indywidualnym. Osoby dorosłe doznające przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa będącego skutkiem przewlekłego stresu, depresji, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być też: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, ubóstwo, bezdomność. W przypadku dzieci - ofiar przemocy - skutkiem może być: śmierć w wyniku aktu przemocy lub samobójstwa, trwałe kalectwo. Skutkiem mogą być też: urazy fizyczne, zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, sięganie po środki uzależniające, uzależnienie, prostytuowanie się, konflikty z prawem, przejawianie zachowań agresywnych, nieprawidłowo rozwijająca się osobowość, zaburzony proces socjalizacji, demoralizacja, trudności wychowawcze, trudności w nauce oraz problemy w życiu dorosłym. Sprawcy przemocy mogą ponieść śmierć w wyniku zabójstwa przez ofiarę w akcie samoobrony lub samobójstwa (najczęściej po zabójstwie ofiary), mogą doznać urazów, trwałego kalectwa. Skutkiem może być też bezdomność. Najczęściej dotyczy ona osób, które opuściły zakład karny.

- **Skutki społeczne**

Przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Przeżywają też wiele negatywnych uczuć: lęk, wstyd, poczucie winy. To sprawia, że często występują u nich zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania. Niektóre z nich próbują radzić sobie z negatywnymi uczuciami sięgając po środki uzależniające. Część dzieci, zwłaszcza chłopców, identyfikuje się ze sprawcą i zaczyna się zachowywać agresywnie wobec innych ludzi – zarówno rówieśników jak i dorosłych.

W taki sposób krąg osób, pośrednio dotkniętych skutkami przemocy w rodzinie, rozszerza się na osoby obce. Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. Tak więc krąg osób pośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się też na następne pokolenia.

- **Skutki ekonomiczne**

Przemoc w rodzinie niesie za sobą również skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy obywatel. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwikłanych w przemoc, można zobrazować poprzez wskazanie instytucji bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się problemem przemocy w rodzinie.

a) *Policja* – wielokrotne interwencje w domach, przyjmowanie pokrzywdzonych w komisariatach, wizyty dzielnicowych i funkcjonariuszy ds. nieletnich w miejscu zamieszkania rodzin dotkniętych przemocą, umieszczanie sprawców w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych, sporządzanie pism i wniosków do instytucji, m.in. w przedmiocie uzależnienia czy o wgląd w sytuację rodziny i dziecka, prowadzenie dochodzeń, izby dziecka.

b) *Służba zdrowia* – leczenie chorób psychosomatycznych i zaburzeń psychicznych, ambulatoryjne i szpitalne, leczenie skutków urazów doznanych w wyniku przemocy, w tym zabiegi chirurgiczne, rehabilitacja po urazach.

c) *Pomoc społeczna* – poradnictwo specjalistyczne, praca socjalna, świadczenia pieniężne, prowadzenie: placówek opiekuńczo-wychowawczych (koszty opieki i wychowania dzieci), placówek interwencyjnych dla nieletnich, zespołów opiekuńczych, opieka i udostępnienie schronienia, mieszkań chronionych, ośrodków interwencji kryzysowej, specjalistycznych ośrodków wsparcia, hosteli dla ofiar przemocy.

d) *Edukacja* – zajęcia reedukacyjne i wyrównawcze, nauczanie indywidualne, klasy integracyjne, świetlice socjoterapeutyczne, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze i socjoterapii.

e) *Zakłady karne i areszty śledcze* – koszty utrzymania i resocjalizacji osób aresztowanych i skazanych.

f) *Ministerstwo Sprawiedliwości* – schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

g) *Prokuratura i sąd* (karny i rodzinny) – prowadzenie spraw, opłacanie kuratorów.

h) *ZUS* – zwolnienia lekarskie i renty.

i) *Pracodawcy* – gorsza wydajność pracy osób, które żyją w przewlekłym stresie, zwolnienia lekarskie.

4. Trudności w pomaganiu ofiarom przemocy w rodzinie.

Rozważając zjawisko przemocy jej przyczyny oraz skutki warto zadać sobie pytanie dlaczego tak trudno pomagać ofiarom przemocy, szczególnie gdy dotyczy to przemocy w rodzinie.

Trudności leżą po stronie:

1. **Otoczenia, społeczeństwa**
2. **Ofiary**
3. **Sprawców**
4. **Kompetencji „pomagacza”**

1. Otoczenie i społeczeństwo

Mity społeczne na temat zjawiska przemocy, ofiar i sprawców

- Mit: Przemoc domowa nie jest zjawiskiem częstym,
Fakt: Prawie 1/3 kobiet doświadcza w swoim życiu przemocy domowej.
- Mit: Przemoc domowa to sprawa prywatna,
Fakt: Przemoc domowa jest przestępstwem.
- Mit: Sprawcy przemocy działają pod wpływem alkoholu,
Fakt: Połowa sprawców stosuje przemoc na trzeźwo, alkohol nie może być jej usprawiedliwieniem.
- Mit: Przemoc w rodzinie występuje wyłącznie w niższych klasach społecznych,
Fakt: Przemoc występuje w każdej grupie społecznej.
- Mit: To był jednorazowy incydent, który się nie powtórzy,
Fakt: Przemoc rzadko jest jednorazowym incydem. Zazwyczaj jest pierwszym ogniwem w całym łańcuchu przemocy.
- Mit: Przemoc w rodzinie jest wynikiem chwilowej utraty samokontroli,
Fakt: Większość sprawców planuje swoje działania, kiedy biją starają się nie zostawiać śladów.

Podmioty publiczne wobec przemocy domowej

- stygmatyzacja ofiar przemocy (nikt nie chce być ofiarą),
- patriarchalny model rodziny i wychowania,
- trudności w rozróżnieniu przemocy, agresji i konfliktu,
- mała wiedza o zjawisku przemocy.

2. Przyczyny trudności po stronie ofiary:

- niska samoocena
- bierne radzenie sobie ze stresem
- deficyty umiejętności rozwiązywania sytuacji problemowych
- silna zależność od partnera
- lęk i obniżony nastrój
- izolacja społeczna
- skłonność do obwiniania siebie
- często zmieniane zdanie
- wierzą w zmianę zachowania sprawcy
- są związane emocjonalnie ze sprawcą
- boją się konsekwencji ujawnienia przemocy
- wstydzą się
- nie mają zaufania do służb
- nie wierzą w możliwość zmiany

3. Przyczyny trudności po stronie sprawcy:

- kwestionowanie własnej odpowiedzialności
- kwestionowanie szkody
- kwestionowanie ofiary
- odwoływanie się do wyższych racji- są to osoby bliskie, partner, ojciec, dorosłe dziecko
- sprawcom przemocy często towarzyszą inne czynniki tj.: alkohol, inne uzależnienia,
- zaburzenia i choroby psychiczne,
- konflikt z prawem w innych obszarach

4. Przyczyny trudności po stronie osób pomagających:

- mała wiedza na temat zjawiska przemocy i sygnałach ostrzegawczych
- mała umiejętność kontaktu z ofiarami i sprawcami
- słaba współpraca służb pomagających
- brak procedur i standardów postępowania

CZ II. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W POLSCE

1. Dane Komendy Głównej Policji dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie.

Z uzyskanych danych wynika, że największą grupą ofiar przemocy domowej, bo stanowiącą ponad połowę ogólnej liczby są kobiety, kolejną co do wielkości grupę ofiar doświadczających przemocy w rodzinie stanowią dzieci w wieku do 13 roku życia, a następnie nieletni od 13 do 18 lat. Mężczyźni jako sprawcy przemocy dominują w statystykach, stanowią około 95 % ogólnej liczby sprawców. Należy jednak pamiętać, że kobiety i osoby nieletnie również są sprawcami przemocy. Duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach ma spożywanie alkoholu.

Liczba ofiar przemocy domowej wg. procedury "Niebieskiej Karty"

	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	156.788	157.854	130.682	139.747	132.796
w tym: kobiety	91.374	91.032	76.162	81.985	79.811
w tym: mężczyźni	10.387	10.313	8.556	10.664	11.728
dzieci do lat 13	37.227	38.233	31.001	31.699	27.502
nieletni od 13 do 18 lat	17.800	18.276	14.963	15.399	13.755

Liczba sprawców przemocy domowej

	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	97.142	96.775	81.743	86.568	81.472
w tym: kobiety	4.153	4.074	3.632	3.942	3.926
w tym: mężczyźni	92.776	92.526	77.937	82.425	77.326
nieletni	213	175	170	201	220

Liczba przeprowadzonych interwencji Policji

	2005	2006	2007	2008	2009
Interwencje domowe ogółem	608.751	620.662	718.819	658.651	573.834
w tym dotyczące przemocy w rodzinie	96.773	96.099	81.403	86.455	81.415

Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu

	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu ogółem	74.633	74.772	63.303	61.991	54.201
- kobiety	2.255	2.126	2.073	1.949	1.769
- mężczyźni	72.315	72.588	61.085	59.987	53.379
- nieletni	63	58	145	55	53

2. Opinie o rozpowszechnianiu zjawiska przemocy w Polsce.

Wyniki badań TNS OBOP przeprowadzone dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w październiku 2007 dowodzą, że problem przemocy w rodzinie jest zjawiskiem dostrzeganym w polskim społeczeństwie. Z uzyskanych wypowiedzi wynika, że dotyczy on średnio około połowy rodzin. Okazuje się, że postrzeganie rozpowszechnienia zjawiska przemocy w rodzinie zmienia się w zależności od dystansu względem miejsca zamieszkania respondenta – za najczęstszą uważają oni przemoc w skali całego kraju, mniejszą – w skali województwa, za rzadszą – w zamieszkiwanej miejscowości, natomiast najrzadszą – w najbliższej okolicy. Przemoc uważana jest za problem co prawda częsty, ale dotyczący innych nie zdarzający się w najbliższym otoczeniu. Większe rozpowszechnienie przemocy dostrzegają osoby, których ona bezpośrednio dotyczy – były jej ofiarami bądź sprawcami. Jednak również te osoby oceniają, że w najbliższym otoczeniu jest mniej przemocy w rodzinach niż w skali całego kraju.

3. Polacy wobec stereotypów.

Wyniki badań pokazują, że w naszym społeczeństwie wciąż pokutuje przekonanie, że ofiary przemocy akceptują swoją sytuację. Powszechne jest również zrzucanie na ofiary odpowiedzialności za doświadczoną przemoc. Co czwarty respondent sądzi, że sprawca zaprzestanie przemocy, gdy nie będzie prowokowany. Te stereotypy najczęściej występują u mieszkańców wsi i małych miast, a także u osób słabo wykształconych. Konieczna jest zatem zmiana postaw w społeczeństwie wobec zjawiska przemocy.

Stereotypy i opinie	Zgadzam się	Nie zgadzam	Trudno powiedzieć
Zjawisko przemocy w rodzinie dotyczy różnych rodzin, a nie tylko środowisk patologicznych i marginesu społecznego	90	8	2
Obrażanie partnera, wyzwiska to normalna rzecz, podczas sporu pomiędzy małżonkami	24	73	3
Wydzielanie pieniędzy, kontrolowanie wszystkich wydatków, to tylko przejaw gospodarności współmałżonka	34	60	6
Prawo w Polsce w niedostatecznym stopniu chroni ofiary przemocy w rodzinie	70	20	10
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują swoją sytuację	49	39	12
Istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają przemoc w rodzinie	13	83	4
Rodzice mają prawo bić swoje dzieci	10	85	5
Ofiarom przemocy w rodzinie nie warto pomagać i tak wrócą do sprawcy	11	84	5
Przemoc w rodzinie to wyolbrzymiony problem, kłótnie, rękoczynы zdarzają się w każdym domu	15	82	3
Gwałt w małżeństwie nie istnieje	15	79	6

4. Przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu.

Badania TNS OBOP z 2007 r. potwierdzają, że spożywanie alkoholu ma duży wpływ na występowanie przemocy w rodzinach. Okazuje się, że 46% ofiar – niezależnie od rodzaju przemocy – stwierdziło, że przynajmniej raz sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu. Według ofiar, zdarzało się, że sprawcy byli pod wpływem alkoholu w 46% przypadków przemocy fizycznej, 45% przemocy psychicznej, 40% przemocy seksualnej oraz 38% przemocy ekonomicznej. Sprawcy natomiast bardzo niechętnie przyznają się do picia alkoholu przed dopuszczeniem się przemocy wobec członków rodziny – jedynie 15% sprawców się do tego przyznaje.

5. Przemoc wobec dzieci.

Krzywdzenie dzieci przez wiele lat nie zostało przez opinię społeczną rozpoznane jako społeczne zło i w związku z tym stanowiło ukryty problem społeczny.

Istotną przyczyną trudności w uznaniu kar fizycznych za społeczne zło jest związana z tym konieczność zakwestionowania utrwalonego przez tradycję oraz sankcjonowanego przez normy obyczajowe modelu egzekwowania praw rodzicielskich. Co więcej, przyznanie instytucjom państwowym, czy społecznym, uprawnień do ochrony praw dziecka w rodzinie - co jest nieuniknioną konsekwencją dostrzeżenia problemu ich naruszania - stawia przeciętnego obywatela przed budzącą poczucie zagrożenia możliwością obserwacji jego życia rodzinnego. Media niemal codziennie donoszą o przypadkach przemocy wobec dzieci – te ofiary przemocy w rodzinie wywołują ogromny oddźwięk medialny i społeczny. Na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pod koniec maja i w czerwcu 2008 r. TNS OBOP zrealizował badanie dotyczące problemu przemocy wobec dzieci w rodzinie. Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdza się, że zdecydowanie przeważają w społeczeństwie opinie, iż stosowanie przemocy fizycznej, ekonomicznej, czy psychicznej wobec dzieci przynosi więcej złych niż dobrych skutków. Prawie powszechna jest w Polsce opinia, że pomaganie dzieciom – ofiarom przemocy w rodzinie jest obowiązkiem moralnym każdego człowieka. Większość Polaków uważa, że prawo w Polsce słabo chroni dzieci, które są ofiarami przemocy w rodzinie i nie zgadza się z twierdzeniem, że istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają przemoc w rodzinie wobec dzieci.

Opinie wobec rozpowszechniania zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci w Polsce:

- Natężenie przemocy większe jest zdaniem respondentów w skali całego kraju niż w ich okolicy. Badani częściej dostrzegają to zjawisko globalnie - w Polsce, niż lokalnie - w swoim sąsiedztwie.
- W Polsce przemoc w rodzinie wobec dzieci jako zjawisko powszechne dostrzega 5% badanych, podczas gdy, w najbliższej okolicy jest to zjawisko rozpoznawalne powszechnie tylko przez 1% ankietowanych.
- Osoby, które doświadczyły którejkolwiek formy przemocy w dzieciństwie częściej niż inne postrzegają zjawisko przemocy w rodzinie, jako częste oraz dotyczące mniej więcej połowy rodzin.

Znajomość rodzin z problemem przemocy w rodzinie wobec dzieci

- Ponad dwie piąte (44%) Polaków zna przynajmniej jedną rodzinę, o której słyszało lub wie, że dochodzi w niej do przemocy wobec dzieci
- Blisko jedna trzecia (31%) ankietowanych ma w swoim otoczeniu przynajmniej jedną rodzinę, o której wie, że wobec dzieci stosowana jest tam przemoc psychiczna, tyle samo (31%) respondentów twierdzi, że zna przynajmniej jedną rodzinę, w której stosuje się wobec dzieci przemoc fizyczną, 17% Polaków słyszało o rodzinie, w której stosowana jest przemoc ekonomiczna, a 5% potrafi wskazać w swojej okolicy rodzinę, o której słyszało lub wie, że dzieci są tam wykorzystywane seksualnie.

Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci według ofiar sprawców świadków

- 19% badanych przyznaje, że stosowała przemoc (przynajmniej jedną jej formę) wobec członków swojej rodziny.
- 12% Polaków przyznaje się do stosowania wobec członków swojej rodziny przemocy psychicznej. Stosuje ją 27% osób, które doświadczyły tego rodzaju przemocy w dzieciństwie i jedna piąta (21%) osób, które doświadczyły w dzieciństwie którejkolwiek formy przemocy.
- 11% Polaków przyznaje się do stosowania w rodzinie przemocy fizycznej. Częściej niż inni stosują ją osoby, będące ofiarami tego typu przemocy w dzieciństwie (30%) i jedna czwarta (24%) osób, które doświadczyło w okresie niepełnoletności którejkolwiek formy przemocy.
- 3% badanych przyznaje się do stosowania wobec rodziny przemocy ekonomicznej.

- Mniej niż 1% respondentów przyznało się do bycia sprawcami przemocy seksualnej wobec członków swojej rodziny.
- Przemoc wobec członków rodziny istotnie częściej stosują osoby, które w przeszłości same były ofiarami przemocy.
- 15% Polaków posiadających dzieci do 18 roku życia stosowało wobec swojego dziecka którąkolwiek formę przemocy przynajmniej raz, 12% Polaków przyznaje się do zastosowania wobec swojego dziecka przynajmniej jednej z czterech form przemocy więcej niż raz, natomiast do stosowania którejkolwiek formy przemocy wiele razy przyznaje się 1% badanych.
- 9% rodziców stosowało przynajmniej raz wobec swojego dziecka przemoc fizyczną, 8% badanych stosowało przemoc psychiczną, a 2% rodziców stosowało przemoc ekonomiczną. Do stosowania wobec swojego dziecka przemocy seksualnej przyznało się mniej niż 1% badanych.
- Bycie ofiarą przemocy w dzieciństwie wiąże się ze stosowaniem przemocy wobec swojego dziecka. Ponad jedna trzecia (35%) rodziców, którzy w dzieciństwie doświadczyli którejkolwiek formy przemocy przynajmniej raz zastosowali przemoc wobec swoich dzieci.
- 12% badanych deklaruje, że mieszka w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do jakiegokolwiek formy krzywdzenia dzieci. W gospodarstwie domowym co jedenastego (9%) Polaka dochodziło do przemocy psychicznej wobec dzieci. 7% ankietowanych przyznaje, że w domu, w którym mieszka stosowana była wobec dzieci przemoc fizyczna, a 3% badanych mówi, że w jego domu dzieci były ofiarami przemocy ekonomicznej. Mniej niż jeden procent badanych wspomina, że w jego gospodarstwie domowym dochodzi bądź dochodziło do przemocy seksualnej wobec dzieci.
- Do najczęściej wymienianych barier w udzielaniu pomocy dzieciom - ofiarom przemocy w rodzinie należy niechęć innych ludzi do reagowania oraz brak jasnych procedur, gdzie pokierować ofiarę.

6.Przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

Dzieci to nie jedyne ofiary przemocy w rodzinie. Znacznie mniej uwagi opinia publiczna poświęca innym grupom, które mogą być ofiarami przemocy ze strony innych członków rodziny, gdyż tak samo jak dzieci silnie od nich zależą. Mowa tu o osobach starszych oraz niepełnosprawnych. Z uwagi na zjawisko starzenia się społeczeństwa, można przewidywać wzrost liczby osób starszych, które mogą stać się ofiarami przemocy ze strony bliskich.

- W opinii społecznej przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych wydaje się zjawiskiem wyrażenie obserwowalnym. Około 50% respondentów twierdzi, że znane są im przypadki przemocy fizycznej, ekonomicznej i psychicznej w rodzinie wobec osób starszych i ponad 30% - wobec osób niepełnosprawnych. Odmienne rzecz się ma z przemocą seksualną. Jej istnienie wobec osób starszych relacjonuje blisko 23 % respondentów, a wobec osób niepełnosprawnych 19%
- Wobec osób starszych poza własną rodziną wśród form przemocy fizycznej najczęściej wskazywano izolowanie osób starszych (46,7% respondentów), wśród form przemocy ekonomicznej – zabieranie i wykorzystywanie ich pieniędzy (51,5%), zaś wśród form przemocy psychicznej – wytykanie niepełnosprawności fizycznej lub psychicznej (48,5%). Do najczęściej relacjonowanych form przemocy spotykanych we własnej rodzinie należały: izolowanie (przez 11,6% respondentów), zabieranie pieniędzy (14,2%) i wytykanie niepełnosprawności (13,2%).
- Wobec osób niepełnosprawnych poza własną rodziną wśród form przemocy fizycznej najczęściej wymieniano izolowanie i zamykanie (34,4 % respondentów) i prawie równie często uderzanie i bicie (34,3%), wśród form przemocy ekonomicznej – zabieranie dóbr materialnych (39,9%), a wśród form przemocy psychicznej – wytykanie niepełnosprawności fizycznej lub psychicznej (34,4%). Do najczęściej relacjonowanych form przemocy dostrzeganych we własnej rodzinie należały: uderzanie i bicie (10,6% respondentów), zabieranie pieniędzy (9,3%), ośmieszanie i wyzywanie oraz wytykanie niepełnosprawności (odpowiednio 8,6 % i 8,5 % respondentów).
- Respondenci pytani o okoliczności pozwalające usprawiedliwiać przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych wykazali się znaczną jednomyślnością. Ponad 90 % respondentów (od 90,3% do 99,7%) twierdziło, że nie znajdowało okoliczności usprawiedliwiających. Jak wspomniano odsetki te były niższe w odniesieniu do przemocy wobec osób starszych.

- Respondenci wykazywali znaczną obojętność na akty przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych. Procent zgadzających się ze stwierdzeniami, że w sytuacjach takich z różnych powodów „lepiej się nie wtrącać” wynosił od 44,6% do 49,6%.

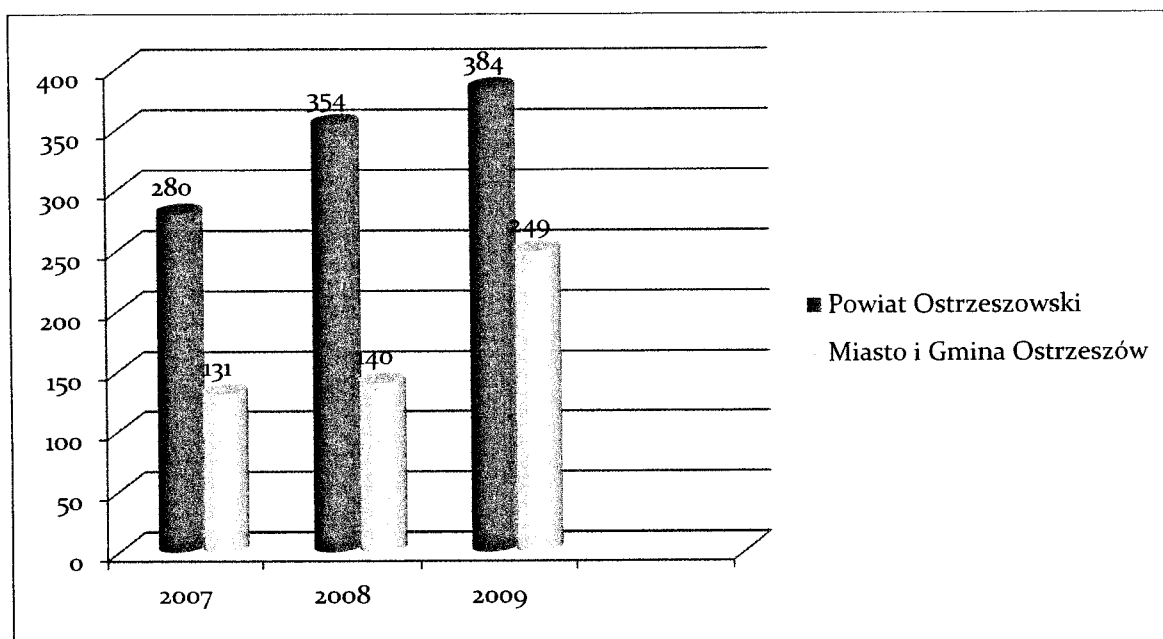
7. Korzystanie z pomocy różnych instytucji i organizacji oraz ocena ich skuteczności

- Poziom korzystania z pomocy rodzin dotkniętych przemocą jest bardzo niewielki – korzystała z niej jedynie co piąta rodzina (21%).
- Z pomocy korzystają najczęściej rodziny, w których występuje przemoc fizyczna (20%) i psychiczna (19%), a rzadziej te dotknięte przemocą seksualną (17%) i ekonomiczną (14%).
- Uzyskiwana pomoc najczęściej ograniczała się do interwencji policji, ew. sądu lub kuratora. Bardzo rzadko rodziny dotknięte przemocą korzystały z pomocy terapeutycznej, leczenia odwykowego, „Niebieskiej Karty” itp.
- Otrzymana pomoc jest jednak na ogół oceniana jako przynajmniej częściowo skuteczna – najbardziej w przypadku przemocy seksualnej (79%), najmniej – przemocy ekonomicznej (67%).

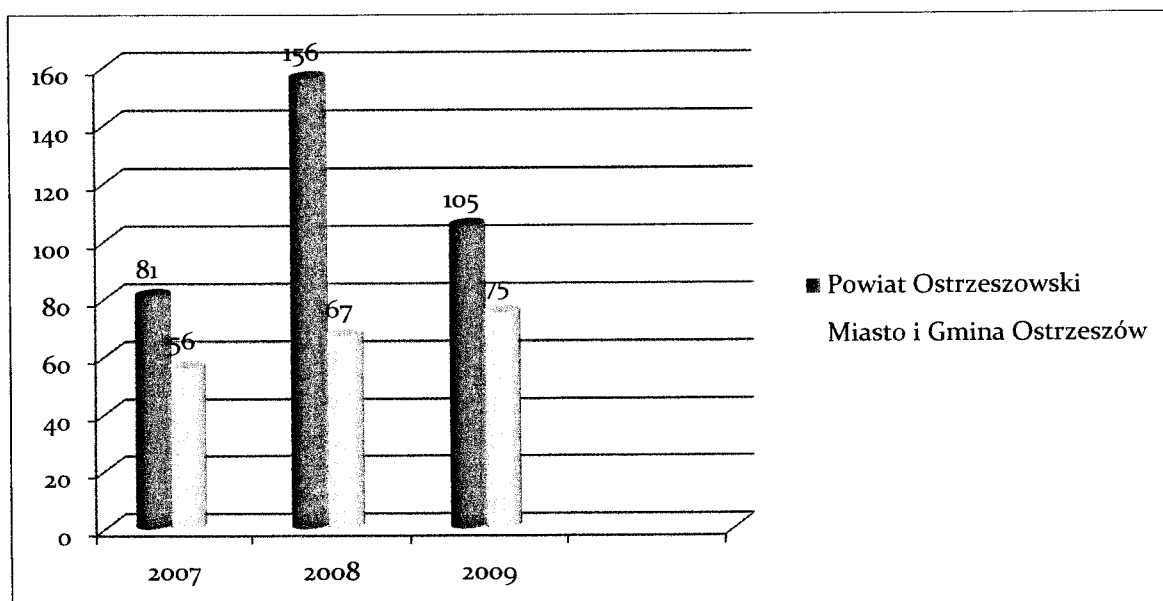
CZ III. SKALA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW

1. Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Ostrzeszowie:

Ilość interwencji domowych

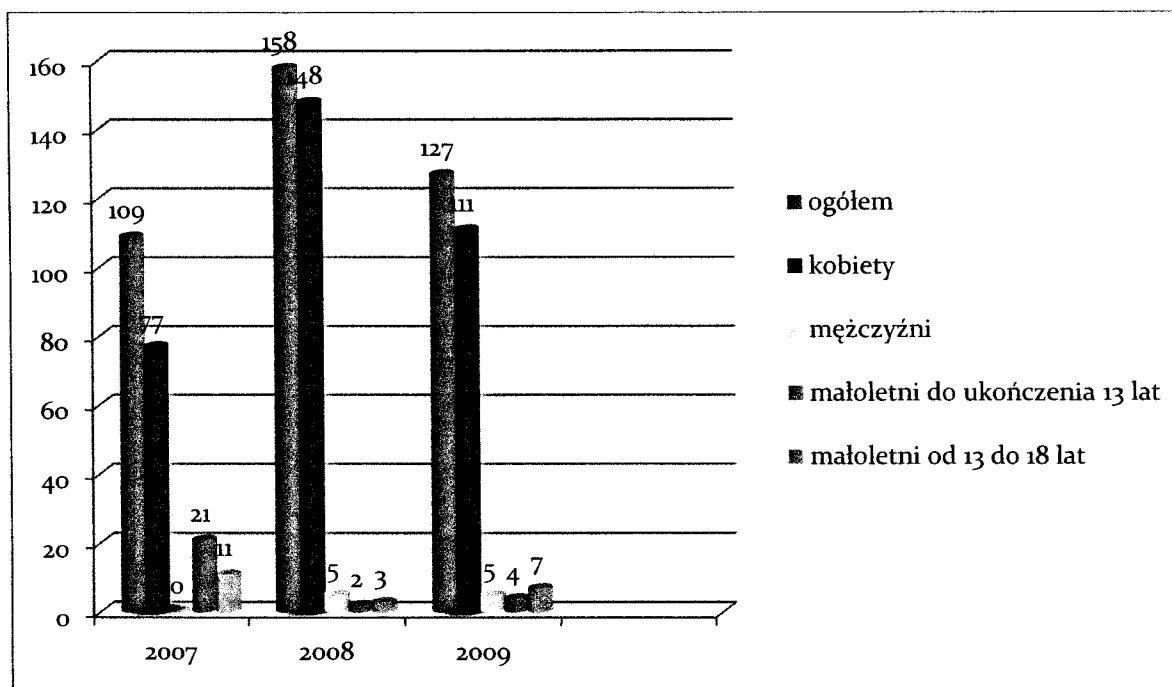

Ilość interwencji związanych z przemocą domową

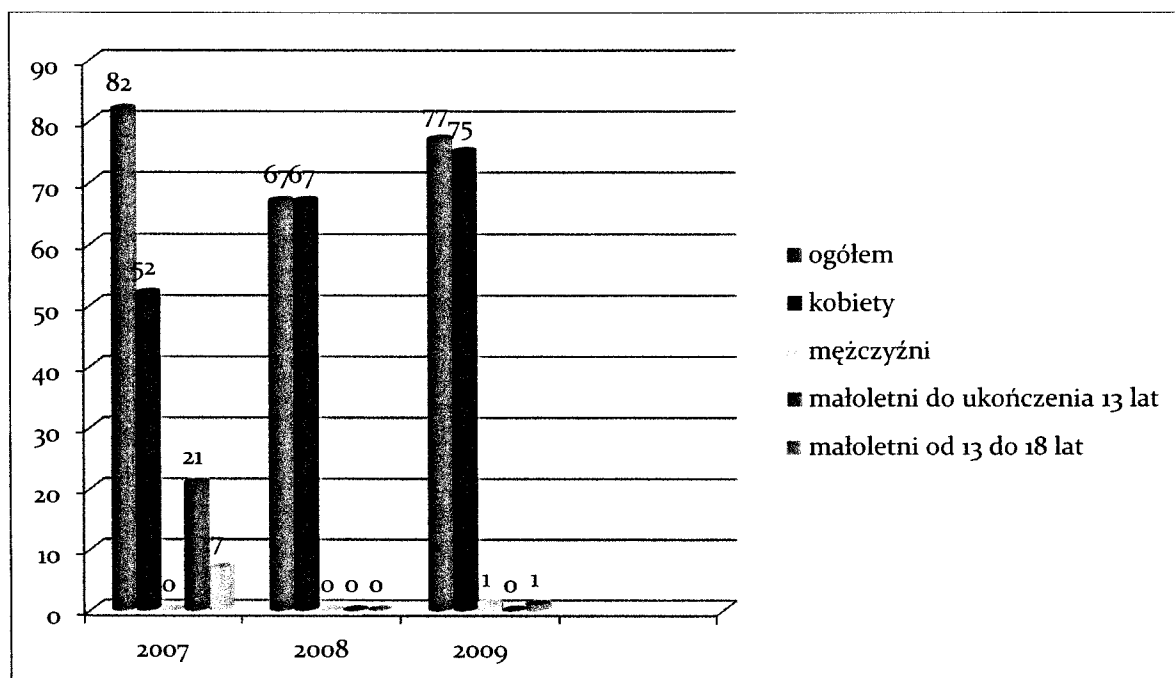

Powyższe dane uzyskane z Powiatowej Komendy Policji dotyczące lat 2007-2009 wskazują, że problem przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów ma tendencję wzrastającą, coraz częściej odnotowuje się przypadki interwencji związanej z przemocą domową.

Liczba ofiar przemocy domowej na terenie powiatu Ostrzeszowskiego

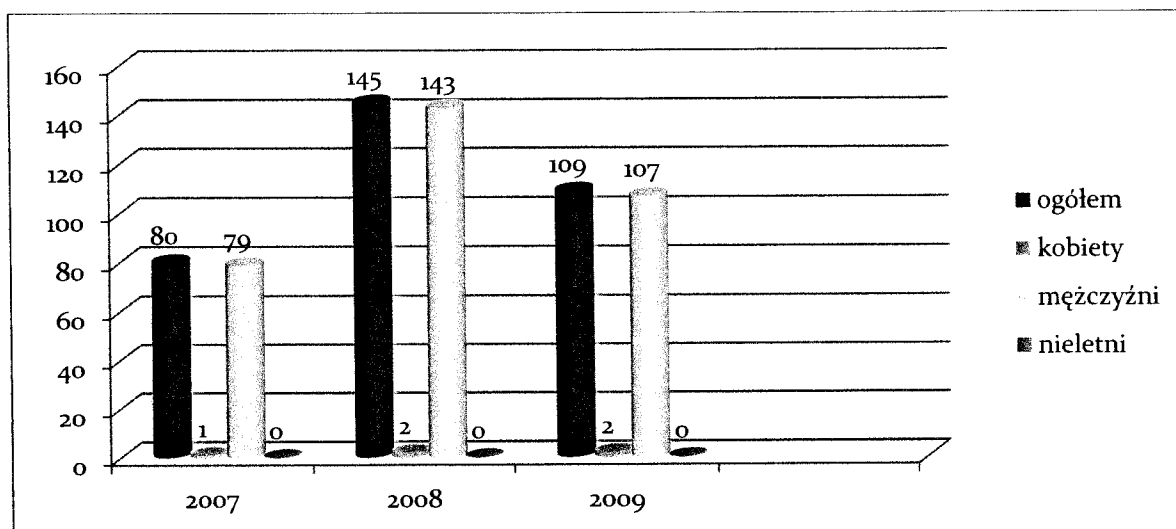
Liczba ofiar przemocy domowej na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów

Na podstawie powyższych danych stwierdza się, że liczba ofiar przemocy domowej na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów co roku wzrasta. W większości przypadków ofiarami

przemocy domowej są kobiety, odnotowano też nieliczne przypadki przemocy domowej wobec małoletnich do ukończenia 13 roku życia i małoletnich pomiędzy 13 a 18 rokiem życia, choć występuje tu tendencja malejąca. W statystykach nie odnotowano na terenie naszej Gminy przypadków przemocy domowej wobec mężczyzn.

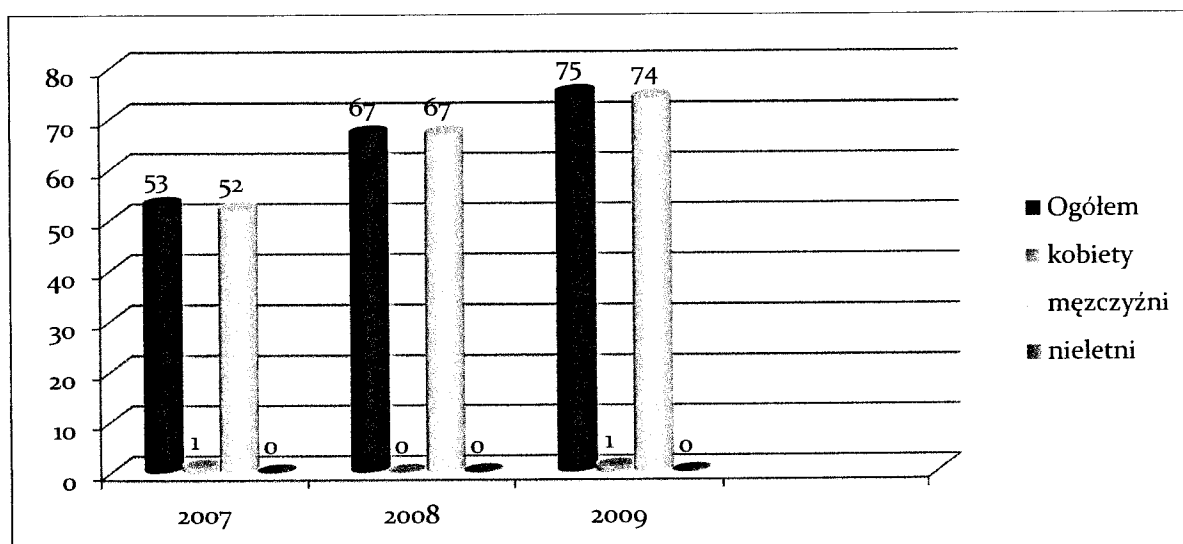
Liczba sprawców przemocy domowej na terenie Powiatu Ostrzeszowskiego

Liczba sprawców przemocy domowej znajdujących się pod wpływem alkoholu:

- 2007- 52 mężczyźn pod wpływem alkoholu
- 2008- 2 kobiety i 131 mężczyźn znajdujących się pod wpływem alkoholu
- 2009- 2 kobiety i 107 mężczyźn znajdujących się pod wpływem alkoholu

Liczba sprawców przemocy domowej na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów

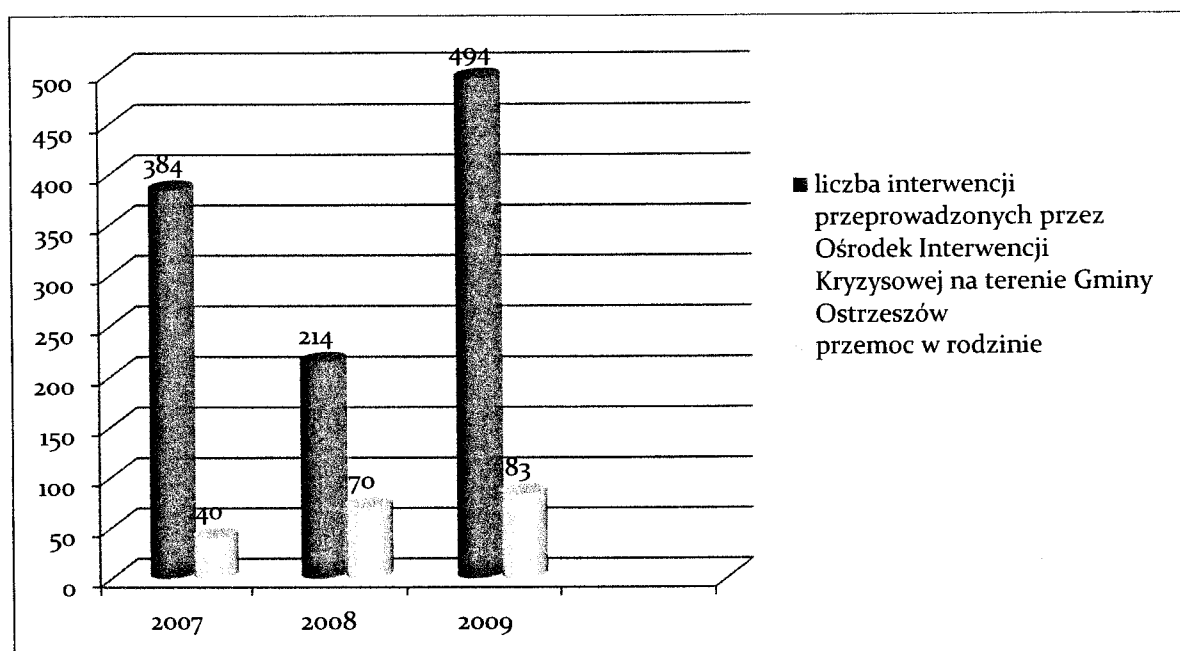
Liczba sprawców przemocy domowej na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów co roku wzrasta. W statystykach dominują mężczyźni jako główni sprawcy przemocy, odnotowano też pojedyncze przypadki kobiet stosujących przemoc.

Dane uzyskane z Powiatowej Komendy Policji potwierdzają, że spożywanie alkoholu przyczynia się do występowania przemocy w rodzinie. Liczba sprawców przemocy domowej na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów znajdujących się pod wpływem alkoholu:

- 2007- 28 mężczyzn pod wpływem alkoholu
- 2008- 67 mężczyzn znajdujących się pod wpływem alkoholu
- 2009- 1kobieta i 74 mężczyzn znajdujących się pod wpływem alkoholu

2.Dane uzyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie:

Powody udzielanej pomocy przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ostrzeszowie

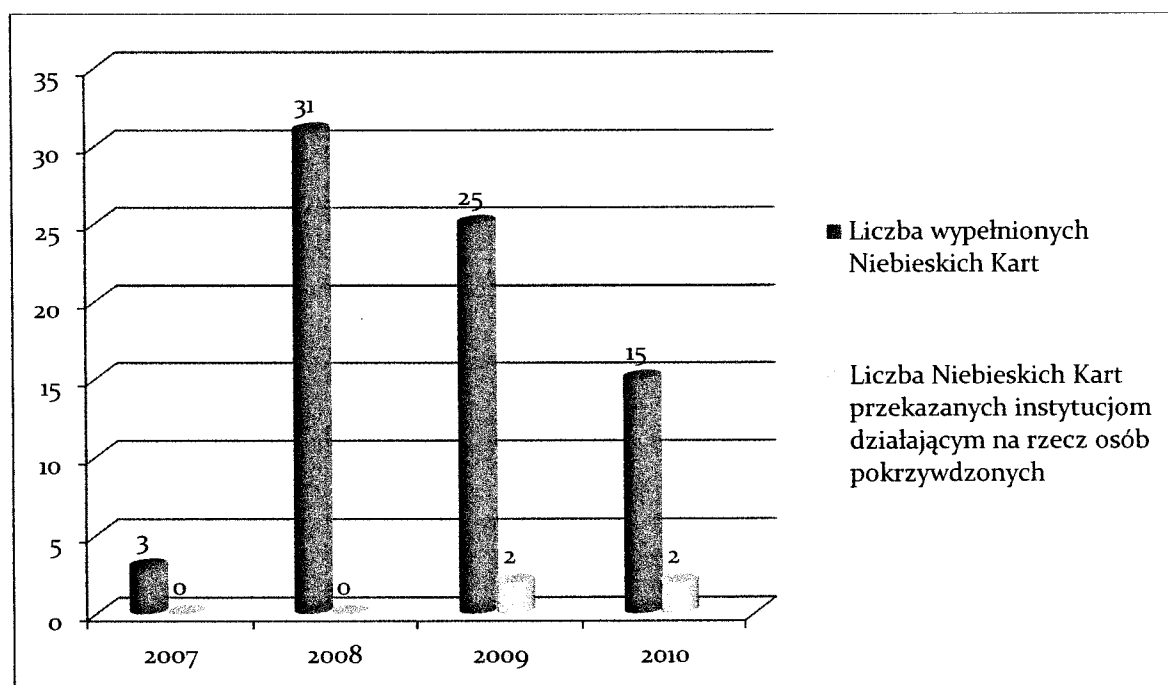

Jak wskazują dane statystyczne dotyczące roku 2007-2009 uzyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie, przemoc w rodzinie na terenie naszej Gminy ma tendencję wzrastającą, coraz częściej dochodzi do interwencji pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej, wynikających z występowania przemocy domowej.

2. Dane uzyskane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrzeszowie:

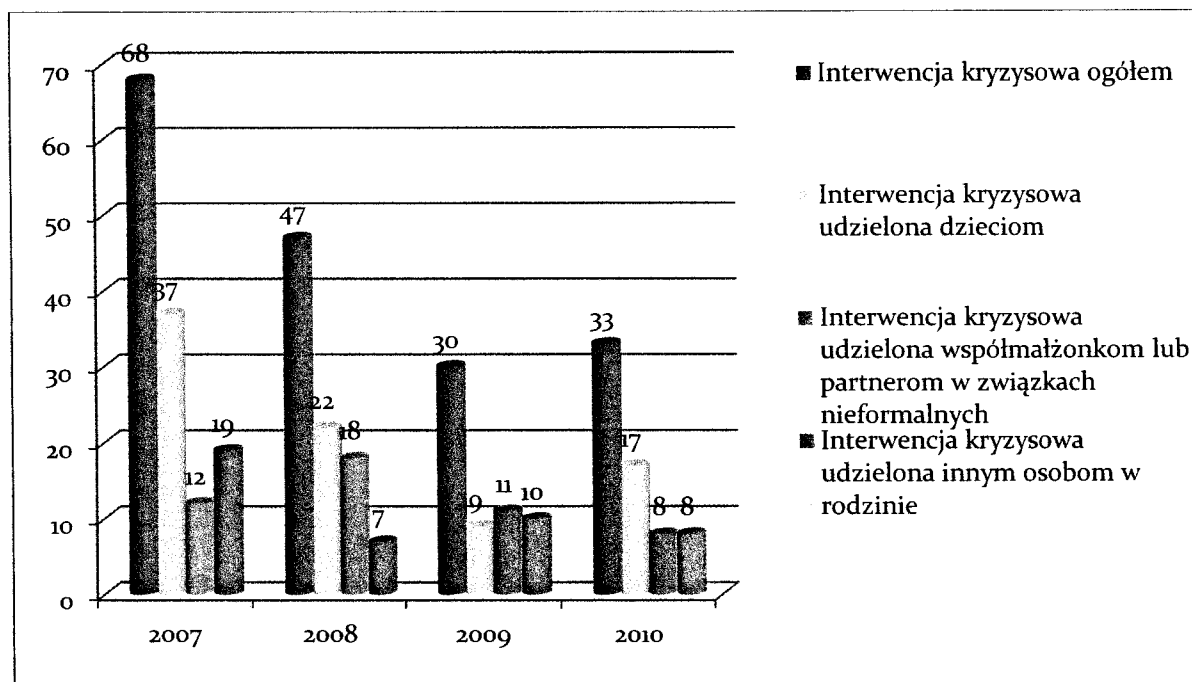
Dane pozyskane zostały ze sprawozdań M-GOPS z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2007 - 2010.

Liczba wypełnionych przez M-GOPS Niebieskich Kart

Powyższa tabela obrazuje, że procedura Niebieskich Kart jest coraz częściej stosowana przez pracowników Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, wzrasta nie tylko świadomość osób pomagających do stosowania powyższych procedur ale również liczba osób uwiękanych w przemoc. Nadal bardzo słabo działa współpraca z innymi instytucjami, na co wskazuje mała liczba Niebieskich Kart przekazanych instytucjom działającym na rzecz osób pokrzywdzonych.

Interwencja kryzysowa - liczba osób, którym udzielono pomocy

Powyższe dane wskazują na malejącą liczbę podejmowanych interwencji kryzysowych na przełomie lat 2007-2010. Najczęściej interwencja kryzysowa dotyczy dzieci, w następnej kolejności skierowana jest ona na współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych oraz innych osób w rodzinie.

CZ. IV ZASOBY ŚRODOWISKOWE MIASTA I GMINY OSTRZESZÓW, MOCNE I SŁABE STRONY, ZAGROŻENIA I SZANSE W REALIZACJI PROGRAMU

1. Środowiskowe zasoby w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie.

Skuteczna walka z problemem przemocy w rodzinie wymaga podejmowania działań interdyscyplinarnych, celowych, specjalistycznych, systematycznych i realizowanych w sposób zaplanowany. Warunkiem koniecznym jest, aby adresatami były wszystkie osoby uwikłane w zjawisko przemocy: ofiary, sprawcy i ich świadkowie. Przyjmując takie założenie, a także obierając za cel pracę w konkretnym, gminnym środowisku, niezwykle istotne jest precyzyjne określenie zasobów lokalnych. Ścisła i skoordynowana współpraca między tymi instytucjami będzie bowiem gwarancją efektywności podejmowanych działań.

Zasoby instytucjonalne

1. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrzeszowie.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ostrzeszowie.
3. Komenda Powiatowa Policji w Ostrzeszowie
4. Prokuratura Rejonowa w Ostrzeszowie.
5. Sąd Rejonowy w Ostrzeszowie .
6. Straż Miejska w Ostrzeszowie
7. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Ostrzeszowie.
8. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrzeszowie.
9. Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Ostrzeszowie.
10. Placówki oświatowe: przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły gimnazjalne, szkoły ponadgimnazjalne .
11. Placówki Służby Zdrowia.
12. Ośrodek Pomocy Psychologicznej i Terapii Uzależnień w Ostrzeszowie.

2. Mocne strony:

- a) dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny;
- b) znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami;
- c) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- d) istniejąca na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów infrastruktura podmiotów obejmujących swoimi kompetencjami wiele aspektów zjawiska przemocy w rodzinie;
- e) „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Ostrzeszów” na lata 2008-2015”, uwzględniająca problem przemocy w rodzinie

3. Słabe strony:

- a) niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy;
- b) problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczną izolację sprawców przemocy w rodzinie;
- c) brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych;
- d) niewystarczająca współpraca instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (słaby przepływ informacji, niedopracowane procedury, zjawisko rywalizacji między instytucjami);
- e) koncentracja na przemocy pomiędzy dorosłymi, a niedostateczne zauważanie przemocy wobec dziecka i jego sytuacji w rodzinie;
- f) niedostateczna wiedza przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie o wzajemnych kompetencjach i zapleczu;
- g) brak koordynacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w samorządach lokalnych
- h) niewystarczająca liczba szkoleń dla kadr w zakresie diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie oraz metod pracy z ofiarą i sprawcą przemocy oraz szkoleń interdyscyplinarnych;
- i) bierność świadków przemocy w rodzinie.

4. Zagrożenia:

- a) niespójność przepisów prawnych dotyczących problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- b) brak możliwości zapewnienia właściwej ochrony ofiarom przemocy (izolacja ofiar zamiast sprawcy);
- c) brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy w rodzinie;

- d) mała (niewystarczająca) wiedza interdyscyplinarna nt. zjawiska przemocy i mała świadomość problemu wśród osób i instytucji, które powinny reagować w sytuacji przemocy w rodzinie;
- e) nadal funkcjonujące w społeczeństwie mity, przekonania i stereotypy na temat przemocy w rodzinie;
- f) brak jednolitej metodologii zbierania danych nt. przemocy w rodzinie, co skutkuje niepełną diagnozą i niewystarczającym rozeznaniem potrzeb;
- g) niski poziom wiedzy społecznej nt. istniejącego zaplecza i możliwości korzystania z pomocy;
- h) mała przejrzystość zasad finansowania działalności różnych instytucji i organizacji pomocowych;
- i) skomplikowane procedury pozyskiwania środków.

5.Szanse:

- a) wprowadzenie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku.
- b) przyjęcie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- c) ustawowy obowiązek tworzenia gminnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- d) ustawowy obowiązek opracowywania przez powiaty programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy.
- e) wprowadzone zmiany legislacyjne mające na celu zarówno poprawę skuteczności ochrony ofiar przemocy, jak i ułatwienie izolacji sprawców przemocy od ofiar.
- f) obowiązywanie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- g) funkcjonujące ogólnopolskie Telefony Zaufania.
- h) realizowana przez policję i pomoc społeczną procedura „Niebieskiej Karty”,
- i) dobrowolne uczestnictwo sprawców przemocy domowej w programach korekcyjno - edukacyjnych.
- j) zwiększająca się świadomość społeczna dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie.
- k) możliwość ubiegania się o środki finansowe z EFS na realizację projektów systemowych z obszaru pomocy społecznej.
- l) przychylność władz samorządowych.
- ł) gotowość do współpracy służb, instytucji i organizacji pozarządowych.

CZ. V CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE, ZADANIA PROGRAMU, OCZEKIWANE EFEKTY, ODBIORCY I REALIZATORZY PROGRAMU

1. Cel główny i cele szczegółowe programu.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ma służyć podjęciu celowych i skoordynowanych działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów.

Ustawa z dnia 29.07.2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w art.6 ust.2 jako zadania własne gminy określa w szczególności: tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. Opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Są to dla gminy zobowiązania ustawowe, ale główną przesłanką do tworzenia programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie będzie zawsze dobro mieszkańców i ochrona rodziny.

Założeniem Gminnego Programu jest zwrócenie szczególnej uwagi mieszkańców Miasta i Gminy Ostrzeszów na zjawisko przemocy w rodzinie, przerwanie jej stosowania, zminimalizowanie skutków oraz doprowadzenie do poniesienia konsekwencji przez sprawców. Istotne znaczenie mają wszelkie działania nie tylko uświadamiające problem przemocy, ale także zapobiegające jego występowaniu poprzez promowanie wartości rodzinnych, szeroką edukację w zakresie skutków każdego rodzaju przemocy i promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.

Jako cel główny Program wyznacza:

Ograniczenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów poprzez stworzenie jednolitego, profesjonalnego, skutecznego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwięzanych w przemoc.

2.Cel strategiczny będzie realizowany przez :

- 1) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- 4) udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie,
- 5) oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie,

Program zawiera cele i zadania dla różnych służb działających na rzecz mieszkańców gminy. Wyznacza także działania, które należy podjąć w zakresie profilaktyki i edukacji, a także interwencji w przypadku ujawnionej przemocy domowej, pomocy i ochrony ofiar oraz wytycza kierunki oddziaływań wobec sprawców. Wskazuje także instytucje i organizacje odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań.

2.Zadania Programu

Lp.	ZADANIE	OPIS ZADANIA
1.	Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego	Zespół składał się będzie z grupy specjalistów reprezentujących różne instytucje działające na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego będzie integrowanie i koordynowanie działań podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności przez: 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie; 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku; 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie; 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach otrzymania pomocy w środowisku lokalnym;

2.	Powołanie Koalicji na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Zespół instytucji w środowisku lokalnym działających na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy, wraz z ich potencjałem kadrowym, kompetencyjnym, wiedzą i umiejętnościami, instrumentami pomocy i wsparcia, procedurami postępowania, zasobami rzeczowymi i finansowymi, wzajemnie ze sobą współpracujących w sposób skoordynowany.
3.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	☐ Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu zapobieganie zjawisku przemocy. ☐ Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie. ☐ Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie . ☐ Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach . ☐ Rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. ☐ Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. ☐ Monitorowanie sytuacji rodzin, w których istnieje zagrożenie wystąpienia przemocy oraz rodzin, w których dochodzi do przemocy . ☐ Prowadzenie dokumentacji działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.
4.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy	☐ Zwiększenie liczby osób objętych poradnictwem psychologicznym, pedagogicznym, prawnym, medycznym, socjalnym i popularyzacja tych form pomocy. ☐ Wypracowanie jednolitej procedury postępowania podczas interwencji kryzysowej wobec osoby doznającej przemocy w rodzinie. ☐ Tworzenie i realizacja programów pomocy psychologicznej dla ofiar przemocy w rodzinie. ☐ Współpraca z instytucjami prowadzącymi domy samotnej matki, ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. ☐ Tworzenie warunków dla rozwoju Grupy Samopomocowej dla ofiar przemocy. ☐ Kierowanie na grupy wsparcia ofiar przemocy. ☐ Praca socjalna z osobami doznającymi przemocy.

5.	Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę	☐ Powszechne stosowanie istniejących rozwiązań prawnych mających na celu odseparowanie sprawcy przemocy od ofiary (zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną, tymczasowe aresztowanie, nakaz opuszczenia mieszkania, odwiezienie do Izby Wytrzeźwień, orzeczenie eksmisji, stworzenie warunków do jej egzekucji). ☐ Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” w lecznictwie odwykowym
6.	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	☐ Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwiękanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury „Niebieskiej Karty” i prowadzenia interwencji kryzysowej. ☐ Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy – Koalicji na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. ☐ Zapewnienie pomocy psychologicznej - superwizji dla osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.
7.	Zwiększenie efektywności współpracy służb w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	☐ Wyznaczenie na poziomie każdej instytucji – realizatora osoby odpowiedzialnej za prawidłowe wdrażanie programu. ☐ Popularyzacja działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w placówkach służby zdrowia i placówkach oświatowych. ☐ Utworzenie bazy danych o placówkach i instytucjach świadczących pomoc w sytuacji przemocy w rodzinie ☐ Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie w zakresie kierowania sprawców przemocy do programów korekcyjno - edukacyjnych
8.	Promowanie zachowań nieagresywnych i społecznie pożądanych wśród dzieci i młodzieży	☐ Opracowanie i realizacja zajęć psychoedukacyjnych uczących umiejętności społecznych ☐ Opracowanie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy ☐ Organizowanie alternatywnych (aktywnych) form spędzania czasu wolnego (działalność świetlic itp.)

9.	Zmiana postawy mieszkańców wobec przemocy w rodzinie poprzez działania informacyjno – edukacyjne, a w szczególności:	☐ Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności ☐ Dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie . ☐ Umieszczenie informacji na stronach internetowych Miasta i Gminy Ostrzeszów . ☐ Spotkania informacyjne z mieszkańcami Miasta i Gminy Ostrzeszów.
10.	Działalność Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego do spraw przemocy w rodzinie	☐ Praca specjalistów w zakresie diagnozy i pomocy psychologicznej, prawnej i terapeutycznej. ☐ Tworzenie warunków dla rozwoju Grupy Samopomocowej dla Ofiar Przemocy . ☐ Dyżury/ spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego.
11.	Monitorowanie i ewaluacja Miejsko-Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Ostrzeszowie	Dokonywanie okresowej ewaluacji Programu. ☐ Opracowywanie i wdrażanie programów naprawczych. ☐ Inicjowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy. ☐ Korzystanie z doświadczeń innych gmin, realizujących opracowane i wdrożone przez siebie lokalne programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3.Oczekiwane efekty programu.

- 1) Lepsza diagnoza problemu przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów.
- 2) Zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie.
- 3) Większe kompetencje służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.
- 4) Zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
- 5) Zwiększenie skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.
- 6) Zmniejszenie skutków psychologicznych wynikających z przemocy.
- 7) Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy.
- 8) Nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej.

4. Odbiorcy programu.

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwięzionym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza form pomocy oraz specjalistów, ich kwalifikacji i umiejętności. Program kierowany jest zatem zarówno do osób pomagających jak i do samych rodzin.

Program kierowany jest do:

a) ofiar przemocy w rodzinie, w tym:

- dzieci,
- współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
- osób starszych,
- osób niepełnosprawnych.

b) sprawców przemocy w rodzinie,

c) świadków przemocy w rodzinie,

d) przedstawicieli instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy,

e) społeczności lokalnej.

5. Realizatorzy programu.

1. Burmistrz Miasta i Gminy Ostrzeszów.

2. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrzeszowie.

3. Zespół Interdyscyplinarny.

4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrzeszowie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Ostrzeszowie.

5. Ośrodek Pomocy Psychologicznej i Terapii Uzależnień „REMEDIUM „,

6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrzeszowie.

7. Komenda Powiatowa Policji w Ostrzeszowie.

8. Sąd Rejonowy w Ostrzeszowie.

9. Prokuratura w Ostrzeszowie.

10. Straż Miejska w Ostrzeszowie.

11. Placówki oświatowo – wychowawcze na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów.

12. Placówki służby zdrowia na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów.
13. Inne instytucje, placówki, osoby fizyczne i organizacje pozarządowe zainteresowane realizacją programu.

CZ.VI MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Miejsko - Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2020 będzie realizowany na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu przez Radę Miasta i Gminy Ostrzeszów i będzie kontynuowane do 2020 roku. Zadania zaplanowane do realizacji w ramach programu będą wdrażane w formie ciągłej.

CZ. VII PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

- 1.Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);
- 2.Ustawa z dnia 29 lipca 2005r.o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U.Nr180,poz. 1493);
- 3.Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);
- 4.Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.);
- 5.Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001r. Nr 80, poz. 872, z późn. zm.);
- 6.Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2005r. Nr 31, poz. 266); ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.);
- 7.Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485);
- 8.Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.);
- 9.Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz.473).

CZ. VIII SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Obszary działań w Gminnym w systemie przeciwdziałania przemocy rodzinie:

1) Działania uprzedzające:

diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;

a) działania diagnozujące

Cel: 1. Poszerzenie wiedzy na temat rozmiarów przemocy w rodzinie.

Realizacja:

1. Zbieranie informacji na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów.
2. Badanie istniejącej infrastruktury instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów.

b) działania informacyjne

Cel 1. Podniesienie poziomu wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie.

Realizacja:

1. Rozpowszechnianie informatorów, ulotek, broszur dotyczących przemocy.
2. Spotkania z mieszkańcami gminy, przekazywanie wiedzy na temat przemocy w rodzinie, obowiązujących przepisów prawa i miejsc, gdzie można uzyskać pomoc.

c) działania edukacyjne

Cel 1. Poszerzenie wiedzy na temat rozmiarów przemocy w rodzinie poprzez edukację osób ze środowiska zagrożonego przemocą.

Cel 2. Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką ofiar przemocy w rodzinie.

Realizacja:

1. Edukacja mieszkańców Gminy w zakresie zjawiska przemocy domowej.
2. Indywidualne rozmowy edukacyjne z osobami ze środowisk zagrożonych występowaniem przemocy domowej.
3. Opracowanie procedur postępowania interwencyjnego w sytuacjach przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem procedury „Niebieskiej Karty”.
4. Wypracowanie i ujednolicenie standardów udzielanej pomocy ofiarom, sprawcom i świadkom przemocy.
5. Opracowanie procedury pracy z ofiarą przemocy dla potrzeb zespołu interdyscyplinarnego
6. Organizowanie interdyscyplinarnych spotkań, udział w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy rodzinie.

Wskaźniki:

- Poziom świadomości społecznej mieszkańców Miasta i Gminy Ostrzeszów dotyczącej przemocy domowej- ankieta
- Liczba osób biorących udział w szkoleniach z zakresu przemocy domowej

2) Działania interwencyjne:

opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie;

Cel 1. Stworzenie organizacyjnych i kadrowych warunków do udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Realizacja:

1. Strategie pomocowe kierowane do ofiar - zapewnienie bezpiecznego schronienia dla ofiar przemocy, udostępnianie społeczeństwu informacji o instytucjach udzielających pomocy w przypadku przemocy domowej, prowadzenie poradnictwa socjalnego, zapewnienie pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej oraz innej umożliwiającej prawidłowe funkcjonowanie rodzinom dotkniętym przemocą, umożliwienie bezpłatnych porad medycznych i obdukcji dla

osób doświadczających przemocy stworzenie warunków umożliwiających ofiarom przemocy otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych.

2.Strategie interwencyjne kierowane do sprawców przemocy – izolowanie sprawców przemocy domowej, prowadzenie interwencji kryzysowej z wykorzystaniem procedury „Niebieskich kart”, prowadzenie poradnictwa socjalnego.

3. Stworzenie i prowadzenie przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej punktu informacyjno – konsultacyjnego do spraw przemocy w rodzinie, zapewniającego w szczególności: specjalistyczne poradnictwo ofiarom przemocy (prawne, psychologiczne, socjalne), systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie, prowadzenie bazy danych ofiar przemocy w rodzinie, gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy, gromadzenie i udostępnianie informacji o instytucjach i organizacjach realizujących programy terapeutyczne – korekcyjne wobec sprawców przemocy.

4. Stworzenie środowiska wsparcia dla osób pomagających.

5. Angażowanie społeczności lokalnych w działania wspierające rodziny dotknięte przemocą domową, włączenie do działań pomocowych najbliższego otoczenia ofiary i sprawcy.

6. Zbudowanie organizacyjnej i merytorycznej współpracy między służbami zaangażowanymi w udzielanie pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy - zespoły interdyscyplinarne.

Wskaźniki:

- 1.Liczba podjętych interwencji wobec ofiar przemocy, w tym ilość osób którym zapewniono bezpieczne schronienie w ośrodkach wsparcia.
- 2.Liczba podjętych interwencji wobec sprawców przemocy.
3. Liczba osób korzystających z usług punktu informacyjno-konsultacyjnego
- 4.Liczba rodzin objętych procedurą w ramach Niebieskich Kart.
5. Liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego.
6. Liczba instytucji działających w ramach zespołu interdyscyplinarnego.

3) Działania wspierające:

psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie;

Cel 1. Wspieranie ofiar przemocy w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych i przerwaniu cyklu przemocy.

Realizacja

1. Opracowanie i realizacja programów ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie ofiarom przemocy domowej dostępu do pomocy psychologicznej, prawnej, medycznej, socjalnej.
3. Tworzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.
4. Prowadzenie szeroko rozumianej pracy socjalnej skierowanej na wspieranie ofiar przemocy domowej.

Wskaźniki:

1. Liczba osób objętych programem ochrony osób doświadczających przemocy.
2. Liczba interwencji podjętych wobec ofiar przemocy domowej.
3. Liczba osób korzystających z grup wsparć.
4. Liczba osób objętych pracą socjalną skierowaną na wspieranie ofiar przemocy.

4) Działania korekcyjno – edukacyjne

kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

Cel 1. Powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.

Realizacja:

1. Motywowanie sprawców do uczestniczenia w zajęciach korekcyjno - edukacyjnych, poradnictwo indywidualne.
2. Izolowanie sprawców od ofiar.
3. Promowanie zdrowego stylu życia, trzeźwości, abstynencji oraz pozytywnych postaw rodzicielskich.
4. Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”.

Wskaźniki:

1. Liczba sprawców objętych programem korekcyjno- edukacyjnym.
2. Liczba interwencji podjętych w wyniku oddzielenia sprawcy od ofiary.
3. Liczba porad udzielonych sprawcom przemocy.
4. Ilość wypełnionych „Niebieskich Kart”

2.Zasady pomocy ofiarom przemocy domowej w ramach Gminnego systemu przeciwdziałania przemocy rodzinie:

Pomoc osobom doznającym przemocy rozumiemy jako wspieranie zmian życiowych w kierunku „stawania na własnych nogach”. By móc rozpocząć terapię najpierw należy zatrzymać przemoc i dodać konstruktywnej mocy ofierze. Jeżeli pomagamy osobie, która dzisiaj doznaje przemocy, to zajmujemy się przede wszystkim teraźniejszością, a nie przeszłością. Osobie pokrzywdzonej najpierw trzeba pomóc bronić się, wycofywać albo bezpośrednio zatrzymać przemoc i dopiero wtedy gdy ona ustanie można zająć się śladami krzywd z przeszłości. Najważniejsze zasady, którymi powinniśmy kierować się w procesie pomagania, pamiętając, że nie ma żadnego usprawiedliwienia dla stosowania przemocy to:

- **bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy,**
- **autonomia osoby doznającej przemocy,**
- **odpowiedzialność osoby stosującej przemoc.**

Ponieważ przemoc może spowodować poważne obrażenia, a nawet śmierć istotne jest oszacowanie potencjalnego zagrożenia wystąpienia groźnych dla życia zachowań przeciwko sobie lub innym ze strony sprawcy, ofiary lub dzieci. Ocena potencjalnego zagrożenia życia powinna być przeprowadzana za każdym razem, gdy rozpoznamy występowanie przemocy domowej. Odpowiedzi twierdzące dotyczące czynników ryzyka powinny być wystarczającym powodem, by jak najszybciej pomóc osobie doznającej przemocy w opracowaniu planu bezpieczeństwa.

Najczęściej podejmowane oddziaływania zewnętrzne pomocy ofiarom to:

- interwencja,
- schronienie,
- informacja,
- edukacja,
- specjalistyczne poradnictwo,
- wsparcie emocjonalne,
- psychoterapia,
- pomoc socjalna dająca sytuacyjne oparcie dla dalszych działań.

3.Procedura „Niebieskiej Karty”

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. Jednym z podstawowych zadań Niebieskich Kart jest tworzenie warunków współpracy różnych służb. Rozpoznanie przemocy w rodzinie i wypełnienie Niebieskiej Karty przez policjanta, pracownika socjalnego, czy członka gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych to dopiero początek procedury i procesu pomagania. Każda z tych służb ma w swoich ustawowych zapisach możliwość i obowiązek korzystania z pomocy innych osób, instytucji i organizacji, a także podejmowania współpracy, gdy zostanie o to poproszona. W przypadku przemocy w rodzinie działania indywidualne nie przynoszą pożądanych efektów. Dokumentacja „Niebieskie Karty” dla poszczególnych służb różni się, choć założenia i cele procedury są wspólne. Różnice wynikają z tego, że każda z w/w instytucji ma określone kompetencje i możliwości. Zbiera informacje dostosowane do specyfiki pomocy jakiej może udzielić. Po zebraniu informacji, ustalany jest plan działania, a kolejnym krokiem jest włączenie do procesu pomagania przedstawicieli innych służb.

4.Zespoły Interdyscyplinarne – zasady działania

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Gmina podejmuje działania w powyższym zakresie, w szczególności w ramach działania w zespole interdyscyplinarnym. Współpraca służb w środowisku lokalnym powinna rozpoczynać się już na etapie wspólnych szkoleń. Szkolenia z zakresu stosowania procedury „Niebieskiej Karty” powinni przejść pracownicy wszystkich służb, które spotykają się w swojej pracy z problematyką przemocy w rodzinie tj. policjanci, pracownicy socjalni, pracownicy gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ale także inne osoby pomagające ofiarom przemocy w rodzinie w środowisku lokalnym.

Przed tworzeniem zespołu warto przyjąć następujące założenia:

- poszczególne instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie mają jedynie częściową wiedzę na temat sytuacji w rodzinie,
- aby skutecznie pomagać rodzinom, w których dochodzi do przemocy, niezbędna jest współpraca służb,

- skuteczność pomocy znacznie wzrasta kiedy działania są zaplanowane z wykorzystaniem wszystkich informacji uzyskanych od wszystkich służb i instytucji,
- skuteczność pomocy znacznie wzrasta kiedy łączymy kompetencje i możliwości poszczególnych służb i instytucji,
- najwięcej zależy od motywacji i wiedzy poszczególnych osób, a procedury i narzędzia jedynie ułatwiają działania.

Zespół interdyscyplinarny powołuje Burmistrz, w jego skład wchodzi przedstawiciele;

- 1) Jednostek organizacyjnych pomocy społecznej
- 2) Gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
- 3) Policji
- 4) Oświaty
- 5) Ochrony zdrowia
- 6) Organizacji pozarządowych
- 7) Kuratorzy sądowi
- 8) Prokuratorzy

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań powyższych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, poprzez:

- diagnozowanie problemów społecznych
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mającym na celu przeciwdziałanie temu zjawisku
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Grupy robocze zespołu interdyscyplinarnego zajmują się w szczególności:

- opracowaniem i realizacją planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie
- monitorowaniem sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy
- dokumentowaniem działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

5. Korzyści z pracy zespołowej:

- szybszy przepływ informacji, lepsza diagnoza, która sprzyja zaplanowaniu bardziej adekwatnych działań
- koordynacja działań - umożliwia podejmowanie kroków najbardziej potrzebnych w danym przypadku i uwzględnienie różnych potrzeb,
- zapobieganie powielaniu działań wykluczających się - może się to zdarzyć nie tylko wtedy gdy , gdy instytucje podejmujące działania nic o sobie nie wiedzą , ale i wtedy gdy współpraca ukierunkowana jest tylko na wymianę informacji, pozostałe działania prowadzone są niezależnie i bez porozumiewania się,
- oszczędność czasu i energii- w zespole składającym się z różnych służb przepływ informacji jest znacznie szybszy, szybciej też podejmowane są decyzje i uruchamiane potrzebne działania,
- zdobywanie wiedzy i doskonalenie umiejętności- członkowie zespołu uczą się od siebie nawzajem,
- zwiększenie skuteczności działania –jedna instytucja nie może rozwiązać wszystkich problemów wynikających z przemocy w rodzinie, praca w zespole składającym się z przedstawicieli różnych służb znacznie rozszerza możliwości udzielania potrzebnej pomocy.

CZ. IX EWALUACJA PROGRAMU

Gminny System Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonujący w sposób przedstawiony w niniejszym dokumencie obejmuje zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. System pokazuje wysoki stopień jego zorganizowania, a przedstawione procedury - spójność działań profilaktycznych, prewencyjnych, interwencyjnych i pomocowych wobec ofiar i sprawców przemocy w rodzinie.

Ewaluacja Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie służyć będzie określeniu skuteczności zaplanowanych działań i sposobu współpracy instytucji i służb realizujących zadania w zakresie przemocy domowej.

System monitorowany będzie corocznie. Do końca kwietnia każdego roku członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego sporządzać będą aktualizację diagnozy oraz sprawozdania

z realizacji zadań. Powyższe informacje służyć będą ewaluacji funkcjonowania Systemu.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzona będzie na podstawie analizy danych liczbowych zawartych w aktualizacji diagnozy z dotychczasowym opisem, co pozwoli na określenie skali zjawiska przemocy w rodzinie. Natomiast dane liczbowe zawarte w sprawozdaniach określą aktualne zasoby oraz poziom realizacji zadań.

Zestawienie w/w danych oraz wskazanie i analiza występujących zależności (ewaluacja jakościowa) pozwoli na ocenę skuteczności działania tak skonstruowanego Systemu, a w szczególności:

- ilości i jakości posiadanych zasobów (materialne, niematerialne, ludzkie),
- funkcjonalności opracowanych procedur,
- skuteczności stosowanych form i metod pracy,
- poziomu realizacji zadań,
- dystrybucji zasobów wewnątrz systemu,
- sposobów pozyskiwania zasobów

Każdego roku Zespół Interdyscyplinarny sporządzać będzie sprawozdanie zawierające dane zgromadzone w procesie ewaluacji oraz wnioski w sprawie zmian rodzaju zadań, sposobu ich realizacji, wykonawców, a także uwagi dotyczące funkcjonalności Systemu.

CZ. X FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłem finansowania Miejsko-Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w na terenie Miasta i Gminy Ostrzeszów na lata 2011 - 2020 są środki własne gminy będące w budżecie Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrzeszowie. W toku realizacji programu zakłada się możliwość pozyskiwania środków finansowych na jego kontynuowanie ze źródeł zewnętrznych, w tym z opracowanych projektów w ramach programów UE.

Bibliografia

1. J. Melibruda, oblicza przemocy, „Remedium, Warszawa 1993, Nr XII
2. Kevin Browne, Martin Herbert, Zapobieganie przemocy w rodzinie, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna, Warszawa 1999
3. Publikacja finansowana ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Kampanii Społecznej na rzecz przeciwdziałania krzywdzeniu dzieci, Dramat w czterech ścianach. Pomoc , prewencja, informacja, Poznań 2008
4. Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie, Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, październik 2007 r.
5. Przemoc domowa wobec kobiet, Porównanie wyników badania przeprowadzonego w Polsce na tle danych z pozostałych państw członkowskich Unii Europejskiej - 2010 r.
6. Badania dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci, Raport z badania TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, lipiec 2008
7. Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych CZĘŚĆ I Raport z badania ogólnopolskiego Polska Akademia Nauk Instytut Psychologii, Warszawa 2009
8. Instytut Rozwoju Służb Społecznych „Praca socjalna 3”, Lipiec-Wrzesień 2005, Rok XX
9. Uchwała Nr 162/2006 Rady Ministrów z dnia 25 września 2006 roku w sprawie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006-2016 (Kancelaria Rady Ministrów RM 111-132-06)
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz.1493)

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ

mgr Edward Skrzypek